
Studenti bojují proti útlaku prostřednictvím autorských divadelních představení

Studenti bojují proti útlaku prostřednictvím autorských divadelních představení

„Lidé se často stydí za to, že jsou obětmi útlaku. Divadlo utlačovaných je způsob, jak o něm dát vědět i ostatním a jak to změnit,“ říká Mgr. Dana Moree, Dr., která již druhým rokem vede na [Fakultě humanitních studií UK](#) kurz tzv. divadla utlačovaných. Tuto metodu v 70. letech vymyslel brazilský dramatik Augusto Boal. Jejím cílem je, aby utlačovaní lidé své pocity převedli do krátké divadelní hry a odehráli ji před publikem. Během představení však ani diváci nezůstanou jen v pasivní roli a do příběhu se aktivně zapojují. Divadlo tak slouží jako prostor pro změnu situace a hledání možných řešení.

Díky podpoře Fakulty humanitních studií UK a Britské rady se už před čtyřmi roky Dana Moree spolupodílela na uspořádání pražského workshopu o divadle utlačovaných, který byl určený pracovníkům univerzit a neziskových organizací. Před dvěma lety pak Dana Moree při katedře studií občanské společnosti na FHS UK otevřela kurz věnovaný této metodě. Tehdejší skupina studentů se pustila do ztvárnění tlaku na výkon a ohlas byl velký. Letos se tak do kurzu zapsali i studenti z jiných fakult a zapojila se také divadelní skupina ARA ART Davida Tišera.

Představení se vždy vyprofiluje z témat, která vyplynou ve skupině na základě řízených cvičení, podotkla Dana Moree. „Z neherců se postupně stávají herci. Hodně pracujeme na vnímání, řadu věcí totiž v běžném životě děláme automaticky, jde nám o to znovu si je uvědomit. Soustředíme se třeba na to, jak chutná sůl, jak to vypadá, když člověk pláče, když chce říct, že má někoho rád. Paralelně s tím pracujeme na tématu útlaku, tedy na tom, jak to vypadá, když je člověk v životě utlačován, kdo utlačuje, jaké jsou jeho touhy, kdo nebo co brání jejich naplnění,“ vysvětlila doktorka Moree a dodala, že jakýkoliv útlak lze převést do divadelní hry.

<blockquote class="rightfloat"> <p> Diváci si mohou vybrat různé scény a zkusit do nich vstupovat a vymýšlet jiná řešení situací. Divák ale nejenže řekne svůj názor, musí si to vyzkoušet i zahrát, musí zjistit, jestli to funguje, jak zareaguje druhý člověk, jestli to pomůže vyřešit situaci, nebo ne. </p> </blockquote>

Letošním tématem se stal rasismus, který je středobodem dvou autorských her *Americký sen* a *Modrá je dobrá*. Příběhy sledují konflikty mezi minoritní skupinou lidí se symbolickou červenou barvou vlasů a majoritní částí se symbolickými modrými vlasy. „Ukázalo se, že terminologie, kterou běžně používáme ve veřejném prostoru, Rom – Nerom, bílý – černý atd., je traumatizující, ve skupině se s tím nedalo pracovat. Lidé si po nějaké době řekli, že to je to hlavní téma, ale že nemáme slovník, kterým bychom o tom mohli otevřeně mluvit. Museli jsme se proto zastavit nad tím, jak o tom vůbec hovořit. Někoho ze skupiny napadlo, že použijeme k rozlišení minority a majority červené a modré paruky. Tím se ve skupině velmi uvolnila atmosféra a dalo se s tím výborně pracovat,“ upřesnila Dana Moree.

Oba příběhy vycházejí z osobních zkušeností členů skupiny, na základě kterých vystavěli dva fiktivní příběhy. Právě tento proces je důležitou fází divadla utlačovaných. „Přes práci na tématu se člověk dostane k interpretaci reality, ke kterým se jinými metodami jen velmi těžko dostává, ani hloubkový rozhovor nevede k takovému detailu. Právě to je možná důvodem, proč je v českém prostředí divadlo utlačovaných spojované hlavně s univerzitami,“ podotkla Dana Moree.

Další důležitou fází je pak samotné divadelní vystoupení, do něhož se zapojují i diváci. „Je to hodně o diskusi. Představení se nejprve přehraje celé, pak s diváky diskutujeme o tom, co v představení viděli, co je oslovilo, co hlavní protagonista chtěl a co mu v tom bránilo. Diváci si mohou vybrat různé scény a zkusit do nich vstupovat a vymýšlet jiná řešení situací. Divák ale nejenže řekne svůj názor, musí si to vyzkoušet i zahrát, musí zjistit, jestli to funguje, jak zareaguje druhý člověk, jestli to pomůže vyřešit situaci, nebo ne. Spíše než divadlo, je to hromadná dílna o tom,

jak se bránit útlaku, který prožívá vybraný protagonista," vysvětlila Dana Moree, která má ve hře roli tzv. jokera, tedy moderátorky představení.

Studenty divadlo utlačovaných tak nadchlo, že i když mají dávno po zápočtu, stále se svými hrami vystupují na veřejných představeních. Tereza Vomastková, která letos kurz absolvovala, připustila, že jí otevřel oči. „Než jsem se do něj zapsala, neznala jsem osobně žádné vysokoškolsky vzdělané Romy, dosud jsem přišla do kontaktu jen s romskými dětmi. Teď se ale změnil celý můj postoj. Získala jsem kamarády Romy, proto už na ně nenechám nadávat, kdyby někdo měl nějaké hloupé řeči,“ zdůraznila.

Skupina nyní chystá několik představení, která odehraje pravděpodobně na podzim v Praze v Rock Café. Kurz divadla utlačovaných chce Dana Moree vypsát na Fakultě humanitních studií UK i v příštím akademickém roce, otevřený je zájemcům ze všech fakult. Jaké téma si nakonec zvolí a převedou v divadelní hru, bude záležet na složení budoucí skupiny.